

HAJADON – AGGLEGÉNY

Herbert Ortmayr, a salzburgi egyetem történésze tanulmányt készített arról, hogy milyen házassági gyakorlat uralkodott Európában a századforduló táján. Ebből kiderül, hogy a Keleti-Alpoknak Ausztriára eső területén a gyermekek 30–90 százaléka hajadon, illetőleg agglegény maradt. Némely alpesi völgyben tíz ember közül kilenc egész életét saját család nélkül élte le. Ennek a helyzetnek okát a történész elsősorban az alpesi mezőgazdaság XIX. századi stagnálásában és egyidejűleg a bányászat hanyatlásában látja. A hegyvidék a lakosságot nem tudta eltartani.

Ehhez járult az újkor óta kialakult öröklési jog, amely miatt kis számú gazdag parasztság, s a bérések és a házas szellérek széles rétege jött létre. Az oszthatatlan birtokot egy utód örökölte, s mert a testvérei föld nélkül maradtak, és nem volt mire, nem alapítottak családot. Az öröklési jog a célját, a lakosság számának csökkenését azonban csak

részben érte el, mert a kívántnál több gyermek született; a legtöbb házasságon kívül.

(ibf-SPEKTRUM)

A FARKASBŐRBE BÚJT PRÉRIFARKAS

Kevésen múlik, hogy egy élőlény elpusztul-e vagy sem, megvédjük-e vagy kiirtjuk! Olykor csak néhány génen...

Az amerikai vörös farkas utolsó, vadon élő példányát 1975-ben figyelték meg. Ezt megelőzően, amikor az állományuk már erősen csökkenőben volt, néhány farkaspárt fogságba ejtettek, és szaporítani kezdték az állatok. Jelenleg 170 egyed él a védett területeken.

Az amerikai törvények értelmében csak a genetikailag különálló fajokat lehet védetté nyilvánítani. Ha a vörös farkas ilyen, akkor védett, ha hibrid, akkor a védelem megszűnik, az állatok menthetetlenül eltűnnek a föld színéről. Ennek az eldöntésére a ku-

KANNIBÁLOK VOLTAK-E ŐSEINK?

Több mint fél évszázadon át úgy gondoltuk, hogy a Neander-völgyi emberek kannibálok voltak. Napjainkban egyre többen kérdőjelezik meg ezt.

1939-ben látott napvilágot az erről szóló elmélet, amikor egy barlangban rábukkantak egy férfi koponyájára, ami egy kővekből összerakott körben feküdt. A koponya alján lévő lyukat – úgy tűnt – megnagyobbították. Az antropológusok azt a következtetést vonták le ebből a leletből, hogy őseink feltehetőleg rituális célokból feláldozták társaikat, agyvelejtüket pedig elfogyasztották. Később megtalálták a koponyához tartozó állkapcsot, sőt egy másik állkapocs is előkerült, számos egyéb állati csont közül.

Az újabb vizsgálatok cáfolni látszanak ezt az elméletet. Az állati csontletek feltűnően hasonlítanak a hiénák barlangjában ma is található maradványokra. Ezek viszonylag kicsi, jól húzható darabok. Elképzelhető, hogy nem elég mélyre temetett embermaradványokat cipeltek az akkori hiénák a barlangjukba. Tovább valószínűsíti ezt a feltételezést az, hogy ezen a bizonyos koponyán nincs semmilyen olyan jel, rovátká, vésés, vágási nyom, amelyek az akkor élt emberek szerszámaiktól származhatnának, szemben a mélyebb rétegekből előkerült állati csontmaradványokkal.

A hivatal egyelőre vár, még nem mondta ki a végső szót a farkasok sorsa felett.

(Science News)

MEGCSAPOLT KÖDFELHŐK

Santiago de Chilétől 480 kilométerre északra, a csendes-óceáni partvidéken fekvő *Chungungo* falu fölött a felhők csak elhúznak, de esőt szinte sohasem adnak. Mindmáig a 350 lelket számláló faluba egy 65 kilométeres távolságban lévő folyóból tartálykocsikban napi 5300 liter vizet szállítanak. Így 1 köbméter víz 8 USA-dollárnak megfelelő összegbe kerül.

Robert Schemenauer torontói fizikus javaslatára

most a falu fölött húzódó 800 méter magas hegyen ötven, nagyon finom szövésű, 12 méter széles és 4 méter magas *nejlonhálót* feszítettek ki, s ezeken a rajtuk átvonuló ködfelhők vízcseppei fogva maradnak, a hálón lecsurognak, és egy medencében összegyűlnek. A múltban ezt a szűrést a terület erdei látták el, most – az erdők kiirtása után – a felhők páratartalmát legfeljebb egy-egy fa csapolja meg. A nejlonhálók által

összegyűjtött napi mintegy 7200 liter ivóvizet csővezeték juttatja majd el a hegyről a faluba, ahol ára köbméterenként mindössze 2 dollár lesz.

Schemenauer szerint eljárását a világnak legalább további húsz országában, illetőleg övezetében alkalmazhatnák – köztük az USA Kalifornia államában, Jugoszláviában és Kenyában.

(Geo)

Jugoszláviában és Franciaországban lelt csontmaradványokon is találtak kannibalizmusra utaló jeleket, ám az újabb kutatások szerint ezek inkább rituális újratemetések nyomai lehettek, mintsem emberevési alkalom maradványai. Ma úgy gondoljuk, hogy ha elő is fordult emberevés őseink körében, ez akkor sem volt rendszeres és gyakori, inkább csak a nagy éhezések elkerülhetetlen velejárója.

(Science News)